

Захарченко Н.В.

кандидат економічних наук, старший викладач
кафедри економіки та моделювання ринкових відносин

Пайзулаєв Б.С.

студент 4 курсу напряму підготовки «Фінанси і кредит»
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

УДОСКОНАЛЕННЯ МІЖБЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН ЯК ЕЛЕМЕНТ РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Однією з проблем сучасної бюджетної системи в Україні є значний ступінь її централізації. Значна залежність місцевих бюджетів від державного свідчить про недосконалість розподілу дохідно-видаткових повноважень між рівнями управління і системи міжбюджетних відносин, а також про проблеми з нарощуванням дохідної частини місцевих бюджетів через слабку економічну розвиненість окремих регіонів України.

Як переконує досвід розвинутих країн, фінансові проблеми регіонів розв'язуються шляхом реформування всієї системи місцевих бюджетів і міжбюджетних відносин. Метою такого реформування є створення надійної раціональної системи фінансових відносин між рівними рівнями держави. Недостатня ефективність їхнього функціонування може стати і стає фактором гальмування суспільного розвитку, провокує загострення суспільних протиріч, викликаних суттєвою диференціацією рівнів фінансового забезпечення між окремими адміністративно-територіальними одиницями.

Саме тому переваги децентралізації системи державного управління очевидні. У зв'язку з цим ключову увагу в проектах децентралізації необхідно відвести саме децентралізації податкової системи. Можливим варіантом вирішення даної задачі може бути перехід на пов'язану модель податків. Її суть полягає в закріпленні за місцевими бюджетами частини надходжень від державних податків, які не враховуватимуться при розрахунку міжбюджетних трансфертів.

Очевидно, що ті податки, на збір яких місцеві органи влади надають досить слабкий вплив (насамперед, ПДВ), повинні залишитись виключно «централізованими» податками. Найбільш ефективним заходом є закріплення за місцевими бюджетами частини податку на прибуток підприємств – це підвищить зацікавленість місцевих органів влади у зборі цього податку. Адже зараз його надходження не впливають на розмір бюджету (зростання збору цього податку спричинить зменшення обсягу трансферту з держбюджету), тому місцевим керівникам все одно, як працюють місцеві компанії, і чому вони не платять податок на прибуток.

У разі, якщо вони отримуватимуть частку цього податку, у них з'явиться стимул розвивати підприємства і боротися з ухиленням від сплати податків. Від цього виграють усі: і місцеві органи влади, і центральний бюджет.

Даний приклад добре показує, що пов'язана модель податкової системи формує пряму залежність між фіскальною активністю місцевих органів влади та їх фінансовими можливостями, що змусить місцеву владу займати активну позицію при реалізації податкового потенціалу регіону.

Крім того, необхідно кардинально реформувати податок на нерухомість, який у більшості розвинених країн є основою фінансової самостійності місцевих бюджетів. Однак в Україні його доходи не дозволяють покрити витрати на адміністрування.

Щоб збільшити надходження даного податку, необхідно посилити фіскальне навантаження на громадян, які володіють значними об'єктами житлової нерухомості. Крім того, при розрахунку податку неодмінно має враховуватися ринкова вартість нерухомості. Тільки при таких умовах фіскальна ефективність даного податку може бути збільшена.

Таким чином, навіть у нинішній складній фінансовій ситуації можна знайти ресурси, які дозволили б, щонайменше, розпочати процес децентралізації. Перспектива отримання нових повноважень і додаткових доходів підвищила б лояльність місцевих чиновників до центральної влади. Що найголовніше, децентралізація сприяла б поліпшенню якості державного

управління в Україні.

На нашу думку, особливо важливим завданням, яке стоїть на сьогодні перед центральною владою, є проведення реформи місцевого самоврядування. Саме вона повинна забезпечити децентралізацію, делегування повноважень із центру регіонам, закріплення за ними достатньої кількості джерел власних фінансових надходжень, головну частину яких має забезпечити оновлена система місцевого самоврядування.

Література:

1. Корень Н. В. Міжбюджетні відносини в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку/ Н. В. Корень// Формування ринкових відносин в Україні. – 2011. – №11. – С. 48–52.
2. Салямон-Міхєєва К. Д. Міжбюджетні відносини як фінансовий механізм держави/ К. Д. Салямон-Міхєєва// Економіка. Фінанси. Право. – 2009. – №3. – С. 19–25.
3. Толопіло М. Механізм вирівнювання дохідної забезпеченості місцевої влади та особливості його використання в Україні/ М. Толопіло, К. Бойченко// Економічний аналіз. – 2011. – №8. – С. 329–333.